

közgazdasági érdek, hogy károk ne következzenek be és a kárelőzés a közvagyon megmentését jelenti, míg a kártérítés csupán a károsult és kártévesztő között tesz igazságot, de a közvagyon apadásának a ténye után. Azonkívül tisztán magánjogi szempontból és a jogosult magánérdekek szempontjából is előnyösebb a kárelőzés, mint az utólagos kártérítés. A tisztességtelen verseny területén az ideiglenes intézkedés egyenesen olyan károknak vág élébe, amelyeket nehéz materiálisan megfogni és pozitív számokban befejezni. A kifogásolt cselekvések károsító hatása nehezen mutatható ki, a sértettnek sokszor eszmei érdekei (üzleti hírnév, zavartalan üzletmenet) ellen elkövetett jogsértése nehezen értékelhető.

A budapesti tábla a törvényszék végzését megváltoztatta és helyt adott az ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek, anélkül, hogy az indokolásban foglalkozott volna a törvényszék elutasító indokával. Nagy fontossággal bír azonban, hogy az elsőfok helyesen rendelkezék, mert az ideiglenes intézkedésnél a minél gyorsabb segélynyújtás az intézménynek nemcsak célja, de értékességének egyik fő alkotóeleme. *B. S.*

Megállapítási per. Gyakorlatunk általában nem kedvező a megállapítási perek számára, Grosschmid tanítása, hogy a megállapítási per szükségessége egyúttal ezen per jogalapja, tulságos szigorúsággal él a bírói közfelfogásban. Kétségtelen helyes azaz igazságügyi, politikai szempont, amely a fölösleges perek elfojtására törekszik, de a per szükségességének szigorú elbírálása a feleket elvágja jogviszonyaik nekik szükségesnek tetsző tisztázásától. Ma a gyakorlat, inkább a megállapítási kereset pozitív megengedettsége irányában kutat, holott helyesebb volna oly irányban keresni a döntést, hogy nincs-e ok a megállapítási per megtagadására. A gyakorlat ne a megállapítási per pozitív feltételeinek kutatására helyezze a súlyt, hanem inkább a megállapítási per akadályára. A fő elv, a kiinduló pont a felesleges perek elhárítása legyen, nem pedig a megállapítási per dogmatikus teljes igazoltsága és a bíróság akkor tagadja meg a megállapítási perre való jogot, ha a perindítás mögött vélt érdek se áll, csak perlekedési szeszély vagy épen a másik bosszantását célzó chikane.

Mindezt azon alkalomból mondjuk el, hogy a Kuria a két elsőfok elutasító ítéletének megváltoztatásával kimondotta. (P. V. 6053/924.) hogy helye van megállapítási pernek, annak tisztázása iránt, hogy felperes, akinek megszállott területen fekvő ingatlanaira van alperes javára zálogjog bekebelezve, mily összeggel adóssa alperesnek. Alperes a kérdés rendezetlensége okából megtagadta a választ arra a kérdésre, hogy mivel tartozik neki felperes. Ezen válasz után indította felperes a megállapítási pert.

Fenti megjegyzéseink helyességét mutatja, hogy a két alsó fok ezúttal is szigorúan bírálta el a per szükségességét. A Kuria a bíróságnak erről az elvi szigorúságu irányzatáról nem beszél és a megváltoztatást az eset konkrétumaira alapítja meg. Kivánatos volna azonban, ha a gyakorlatban a per fölöslegességének elbírálásánál engedne, fölösleges szigorúból. *B. S.*

Kikötött hatáskör, a hatáskört kikötő szerződés érvénytelenségi perében. Sűrűn ismétlődő gyakorlati dilemma: hol indítandó meg a per a szerződés érvénytelenségének kimondása iránt, ha a szerződésben hatásköri vagy illetékességi rendelkezés is van. A felperes, aki a keresetet beadja azon az alapon áll, hogy nincs érvényes szerződés, tehát nincs hatásköri kikötés sem. A saját elvi álláspontjával jut ellenkezésbe, ha a kikötött bírósághoz fordul keresetével, mert ezzel *pro parte* elismerné a szerződés érvényességét. Viszont: a bíróság csak az ítélettel foglal állást az érvényesség kérdésében, az egyik irányban sem döntött bíró, nem

mondhatja előre, a hatásköri kikötés kérdésére vonatkozóan, hogy érvényes-e a szerződés. A hatáskör kérdésében nem lehet a pert érdemben letárgyalni.

A Kuria, igen helyesen, a hatásköri kikötés érvénye alapján döntött, (P. V. 6293/1924.) kimondván a következőket:

„Az a körülmény, hogy felperesek keresetükkel a szerződés érvénytelenítését is célozták, a szerződésnek azt a kikötését, amely szerint a szerződő felek per esetére kölcsönösen alávetik magukat a budapesti központi kir. járásbíróóság kizárólagos illetékességének és hatáskörének, nem érinthette, mert a szerződés mindaddig, amíg az érvénytelennek, avagy hatálytalannak ki nem mondatik, érvényben állónak tekintendő.”

A perujítás végső határideje. A Pp. 567. §-a szerint a perujítás — a későbbi tudomásszerzés esetétől eltekintve — a végítélet jogerőre emelkedésétől számított hat havi határidő alatt adható be. A Kuria P. V. 4632/1924. számú ítéletével kimondotta, hogy a jogerőre emelkedés a Pp. 410. §-a szerint a felebbezéssel és ellenmondással meg nem támadható ítéletekre a kihirdetéssel következik be. Ennek folytán elkésztetten beadottnak tekintette azt a perujítási keresetet, amely az alapítélet kihirdetésétől számított hat hónapon túl, de az alapítélet kihirdetésétől számított hat hónapon belül adatott be.

Ez az állásfoglalás aggályos. A Kuria maga idézi a Pp. 410. §-ának azt a folytatólagos szabályát, hogy azok a határidők, amelyek az ítélet jogerőre emelkedésétől számítandók, az ilyen ítéletnek a fellel történt közlésétől számítandók. Ezt az önmagának tett törvényi ellenvetést a Kuria azzal veti el, hogy „a dolog természete szerint ilyen határidőnek a Pp. 567. §-ában meghatározott záros határidő nem tekinthető.” Úszintén szólva, sehol nem látjuk „a dolog természetét.” Az 567. § szerint a perujítás határideje kifejezetten a jogerőre emelkedéstől számít, az ilyen határidőkre áll a 410. § szabálya, hogy e határidők szempontjából nem a kihirdetés, de a közlés az irányadó. A „dolog természetére” való utalással egy ilyen elvi jelentőségű kérdés el nem intézhető. A Kuria valójában adós maradt az álláspont indokolásával. B. S.

Tanuidézés — más bíróság területéről. Erősen tartja magát a jogászai közhithen az a tétel, hogy a bíróság csak a közelben lakó tanut idézhet meg, egyébként megkeresés útján eszközendő a tanukihallgatás. A kir. Kuria P. V. 6352/1924. sz. határozatában kimondotta, hogy „ilyen jogszabály az 1911. I. t.-cikkben foglalt polgári perrendtartásban nem található”. A szóbeliség kétségtelenül jobban érvényesül, ha a perbíróság hallgatja meg a távolabb lakó tanut is, de igaz az is, hogy így a tanu megjelenésével járó fokozott költségek a pereskedést drágítják. Elvi kenyértörésre egyébként ritkán kerül ez a kérdés. Hacsak a felek egyike nem vállalja a tanu előállítását, a bíróság megkeresés útján intézkedik.

Elszakított bíróságnál folyó per és perfüggőség. A gyulai törvényszéknek bontó perben hozott ítélete a nagyváradi táblához terjesztett fel felebbezés folytán. A nagyváradi tábla már a román megszállás alatt, mint román bíróság döntött. Felperes utóbb újabb pert indított a házasság felbontása iránt a már korábban érvényesített jogalapon. A kir. Kuria (P. III. 4071/924.) megállapította a perfüggőséget azon az alapon, hogy a korábbi perben benyújtott felebbezés még elintézetlen és ezen felebbezés elintézésére utasította a szegedi táblát, amelynek körzetébe a gyulai törvényszék jelenleg be van osztva.